שבשלה בחלבה אסורה דאפילו דיעבד נמי לא תנא נמי רישא שבשלה (א)כי סליק רבי אלעזר אשכחיה לזעירי אמר ליה איכא תנא דאתנייה לרב כחל אחוייה לרב יצחק בר אבודימי אמר ליה אני לא שניתי לו כחל כל עיקר (ב)ורב בקעה מצא וגדר בה גדר דרב איקלע לטטלפוש שמעה להההיא איתתא דקאמרה לחבירתה ריבעא דבשרא כמה חלבא בעי לבשולי אמר לא גמירי דבשר בחלב אסור איעכב וקאסר להו כחלי רב כהנא מתני הכי רבי יוסי בר אבא מתני אנא כחל של מניקה שניתי לו ומפלפולו של רבי חייא שנה ליה כחל סתם רבין ורב יצחק בר יוסף איקלעו לבי רב פפי אייתו לקמייהו תבשילא דכחל רב יצחק בר יוסף אכל רבין לא אכל אמר אביי (ג)רבין תכלא אמאי לא אכל מכדי דביתהו דרב פפי ברתיה דר' יצחק נפחא הואי ור"י נפחא (ד)מריה דעובדא הוה אי לאו דשמיע לה מבי נשא לא הוה עבדא בסורא לא אכלי כחלי בפומבדיתא אכלי כחלי רמי בר תמרי (ה)דהוא רמי בר דיקולי מפומבדיתא איקלע לסורא במעלי יומא דכפורי אפקינהו כולי עלמא לכחלינהו שדינהו אזל איהו נקטינהו אכלינהו אייתוה לקמיה דרב חסדא אמר ליה אמאי תעביד הכי אמר ליה מאתרא דרב יהודה אנא דאכיל אמר ליה ולית לך (ו)נותנין עליו חומרי המקום שיצא משם וחומרי המקום שהלך לשם אמר ליה חוץ לתחום אכלתינהו ובמה טויתינהו אמר ליה בפורצני ודלמא מיין נסך הויא אמר ליה (ז)לאחר שנים עשר חדש הוו ודלמא דגזל הוה אמר ליה יאוש בעלים הוה דקדחו בהו חילפי חזייה דלא הוה מנח תפילין אמר ליה מאי טעמא לא מנחת תפילין אמר ליה חולי מעיין הוא ואמר רב יהודה (ח)חולי מעיין פטור מן התפילין חזייה דלא הוה קא רמי חוטי אמר ליה מאי טעמא לית לך חוטי אמר ליה טלית שאולה היא ואמר (י)רב יהודה

טלית

(ט)והא קתני שבשלו בדיעבד. והא ודאי בצלי הוא מדקתני מותר דאי בקדרה אמאי מותר הא יצא החלב וחזר ונבלע: איכא תנא. בהאי דוכתא: דאתנייה לרב כחל. יש כאן מי ששנה לרב כחל שבשלו בלא קריעה אסור באכילה ולישנא בתרא דרב הוה שמיעא ליה לרבי אלעזר: אחוייה. בני המקום: לרב יצחק. אמרו לו לרבי אלעזר זה שנאה לו: אני לא שניתי לו כחל כל עיקר. כלומר שום כחל לא שניתי לו לאיסור בין כחל מניקה ובין כחל שאינה מניקה: ורב. שנה (להם) כחל שאסור: בקעה מצא. כלומר ראה שהיו מזלזלים באיסור בשר בחלב והחמיר עליהן: לטטלפוש. ליטרא: רב כהנא מתני הכי. כמו שאמרנו שכן השיבו רב יצחק לרבי אלעזר לא שניתי לו כל עיקר: כחל מניקה. שהיתה מניקה ויש בדדיה חלב כנוס הרבה: ומסוף פלפולו של רבי חייא. שהוא מחודד מאד ומבין מעצמו וכסבור שתלמידיו מחודדין כמותו כשחזר ושנאה לפני ר' חייא שנה לו סתם וסבור שיבין רב שאין אסור אלא מניקה ולא הבין: תכלא. שכול קובר את בניו: מרא דעובדא. זהיר במעשים טובים: לא אכלי כחלי. לגמרי אפילו צלי ואפילו קרעו: כמאי טויתינהו. היכן היו לך שם עצים: בפורצני. חרצנים שאצל היקבים והבערמים: לאחר שנים עשר חדש הוו. ותנן במס' ע"ז (דף לד.) גתים אסורין יבשין מותרין ואלו הם גתים כל שנים עשר חדש: דקדחו בהו (כ)חילפי. גדלו בהם מחמת שנרקבו ונעשו עפר: חילפי. אורטיי"ש והוציל ומתקלקלין ונרקבין ולא נטלו מהם ש"מ אינו חושש: פטור מן התפילין. מפני שצריך לחלוץ תדיר: דלא הוה רמי חוטי. לא הטיל ציצית בטליתו:

כפתוהו

דאין החלב בעינה עוד בכחל כמו שהיה קודם ואע"פ שנפלט וחזר ונבלע תוך הכחל לא גזרו בו חכמים כיון שאין שם בשר אחר ולא נשתנה טעמו של כחל מפני בליעה זו ולא אתי למיכל בשר בחלב ובדיעבד שרי אפילו לא קרעו כלל ואין חילוק בין צלי לקדרה בלא בשר דאין בו שום טעם להקל בצלי יותר דבצלי נמי נוטף החלב ונופל על הכחל מבחוץ וחוזר ונבלע ולא שייך כבולעו כך פולטו אלא כדם אבל טיפת חלב שנפלה על התיכה צלי לא כמו בשמנונית דנבלה דאפילו צלי אינו חוזר ופולט שמנונית שבלע והכי פירושו הכחל קורעו ומוציא את חלבו פירוש שתי וערב וטחו בכותל כדמפרש בגמרא דמוקי ליה רבי אלעזר לקדרה והיינו עם בשר כדפרישית ומוקי לה הכי משום דמתניתין סתמא קתני משמע שבא להתיר בכל ענין בשול לא קרעו פירוש לא עשה דין קריעה שלא קרעו שתי וערב וטחו בכותל אלא קריעה קצת אינו עובר עליו אמר רב אינו עובר עליו ומותר כיון דקרעו קצת אבל אם לא קרעו כלל ובשלו בהדי בשר אסור מדרבנן כדאמרינן בפ' גיד הנשה (לעיל דף צו:) כחל כמ' דחלב שחוטה אסור מדרבנן כיצד קורעו אמתניתין קאי אמר ליה ר' אלעזר (א) קרע לי ואנא איכול פי' קרע לי קריעה קצת ואנא איכול בקדרה בלא בשר מאי קמ"ל דלא בעי שתי וערב אלא לקדרה בהדי בשר אמר להו רב נחמן זויקו לה כחלי פירוש בשלו לה בקדרה בלא בשר כחלי נפוחים כנודות פירוש שלא נקרעו שתי וערב אלא קריעה קצת מ"מ קרי זויקו לפי שלא נקרעו שתי וערב והא אנן תנן קורעו פירוש שתי וערב אבל קריעה קצת לא מהני ההוא לקדרה פירוש בהדי בשר והא קתני כחל שבשלו בחלבו מותר אלמא אפילו בקדרה בלא בשר אסור לכתחלה לבשל דבלא בשר איירי מדקתני שבשלו בחלבו דמשמע דליכא איסורא אלא איהו גופיה ורב נחמן מתיר לכתחלה כו' והוה מצי לשנויי דמיירי בשלא קרעו כלל אלא דעדיפא משני וא"ת היכי מייתי סייעתא מהך ברייתא ללישנא קמא דרב והא רב איירי אפילו בקדרה בהדי בשר וברייתא איירי בקדרה בלא בשר כדפרישית ויש לומר משום דלישנא בתרא דרב קאמר אינו עובר עליו ואסור בין בהדי בשר בין בלא בשר והך ברייתא שריא מיהא בלא בשר ומשום דפליגא אלישנא בתרא קאמר תניא כלישנא קמא והשתא רב נחמן כלישנא קמא דתניא כוותיה והילכתא כוותיה ולמאי דפרישית דמתניתין איירי נמי בקדרה בהדי בשר משום דקתני סתמא א"כ רישא דברייתא דקתני נמי הכחל קורעו ומוציא את חלבו הוי נמי אפילו בהדי בשר ולא הוי דומיא דלב דשיע לא קרעו קורעו לאחר בישולו דלא איירי בהדי בשר דאי בהדי בשר נעשה הבשר נבלה וחוזר ואוסר את הלב דטעם דלב דשיע לא קאי לפי המסקנא דפסחים (דף עד:) לפירוש ר"ת(ל): **איכא תנא דאתנייה** לרב כחל אחוייה ליה לרב יצחק בר אבודימי. וכן בפרק המוכר את הספינה (ב"ב דף פז.) איכא תנא דאתנייה לרב מידות אחוי ליה רב יצחק בר אבודימי והקשה רבינו שמואל דהא רב יצחק בר אבודימי היה רבו של רבא כדאמר בריש יבמות (דף ג.) ובריש פ' אלו הן הנשרפין (סנהדרין דף עו.) אמר רבא א"ל רב יצחק בר אבודימי אתיא הנה הנה וכו' ואיך יתכן דרב יצחק בר אבודימי שהיה רבו של רב שהיה חי עד רבא והלא ביום שמת רב יהודה שהיה תלמידו של רב נולד רבא(מ) וגרס התם רבינו שמואל איכא תנא דאתנייה רב מדות וקשה לר"ת דהכא בשמעתין אין שייך לומר כן דקאמר אני לא שניתי לו ומיהו יש לפרש לו (נ)כמו ממנו כמו (ב"מ דף נג.) תלמיד ורבו צריך לו אבל הא דקאמר ומתוך פלפולו של רבי חייא שנה לו כחל סתם לא אתי שפיר ואור"ת דשנים היו אחד היה בימי רבינו הקדוש דאמרינן פרק כירה (שבת דף מ:) דאמר רב יצחק בר אבודימי פעם אחת נכנסתי אחר רבי לבית המרחץ ואותו יכול להיות שהיה רבו של רב וקשה קצת דהס רב יצחק בר אבודימי דהמוכר את הספינה היה רבו של רב היכי קאמר לרבי אלעזר התם הא איתמר עלה אמר ר' אבהו אמר ר' יוחנן והלא ר' יוחנן שהיה רבו של ר' אבהו היה קורא לרב רבינו כדאמרינן (ס)באלו טרפות (לעיל דף נד) (ע): **דאתנייה** לרב כחל. פי' בקונטרס יש כאן מי ששנה לרב כחל שבשלו בלא קריעה אסור באכילה ולישנא בתרא דרב הוה שמיע ליה לר' אלעזר ונראה דלא קאי אהנהו לישני דלעיל אלא שמע שהיה רב אוסר כחל ואפילו בקריעת שתי וערב כדאמרינן בסמוך בסורא לא אכלי כחלי אע"ג דמתניתין שריא ליה בקריעה והיה תמיה ר"א והשיב לו רבי יצחק בר אבודימי דרב בקעה מצא וגדר בה גדר ורב יוסף(פ) קאמר דכחל מניקה שנה לו לאסור אפילו בקריעה ומתניתין כשאינה מניקה ור' חייא שנה לו כחל סתם והיה סבור שיבין רב מעצמו ולא הבין וטעה בדבריו והיה סבור שמכח שום ברייתא היה בא לחלוק על משנתנו לאסור כל כחל אפילו בקריעה ואנן דאכלינן כחלי אפילו של מניקה בקריעה סמכינן אלישנא דרב בקעה מצא ואין חילוק בין מניקה לשאינה מניקה וגם אעובדא דרבין ורב יצחק בר יוסף דאייתו קמייהו תבשיל דכחלי ואכל רב יצחק ומסתמא של מניקה היה מדלא רצה רבין לאכול ורב יצחק עיקר מדאמר אביי רבין תיכלא אמאי לא אכל וגם מעובדא דרמי בר תמרי דנקטינהו לכולהו כחלי ואפילו של מניקה ואכל:

טלית

מסורת הש"ס

א) [ב"ב פו.], ב) [ערכין י. ק:], ג) [פסחים ע: ע"ש], ד) [שבת לז: ביצה כט:], ה) [במנחות כט: איתא רמי בר תמרי דהוא חמוה דרמי בר דיקולי], ו) [לעיל יח: פסחים נ:], ז) [פי' בפרש"י דהכא אכן תוס' כתובות קד. ד"ה ומנה כתבו הטעם לפי שאין יכולין ליזהר היטב], ח) [לקמן קלו. מנחות מד.], ט) שייך לעיל, י) בס"א: לכם, כ) פי' נמתי עשבים הנקראים חילפי והם קסמונים שנמחין בכרמים כלומר שנים היו מזמן רב. רש"ל בשם הערוך, ל) [לעיל קט. ד"ה הלב], מ) [קדושין עב:], נ) [ועי' תוס' מנחות לג. סד"ה רב חסדא], ס) [שם לא מצאתי אולי צ"ל בגיד הנשה דף לה:], ע) [וע"ע תוס' חגיגה יא: ד"ה דאמר ותוס' יבמות ג. ד"ה דאמר ותוס' כתובות ט. ד"ה אמר ותוס' ב"ב פו. ד"ה מי כאן ותוס' מנחות לג. ד"ה רב חסדא], פ) [נלע"ל ור' יוסי בר אבהו].

◆

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה (בדף הקודם) ההוא וכו' א"ל ר"א לשמעיה קרע:

◆

מוסף רש"י

בקעה מצא וגדר בה גדר. עמי הארצים היו ומזלזלין במצות והחמיר עליהן לעשות סייג להרחיקן מן העבירה כאדם הגודר בקעה פרוצה לשומרה (עירובין ו.) כלומר אין בני תורה שידעו להזהר, כבקעה זו שאין לה שומר והכל פורץ (שם ק.). מריה דעובדא. מדקדק במעשיו (שבת לז: ביצה כט.). ולית לך נותנין עליו חומרי המקום כו'. בתמיה והא מתני' היא בפסחים במקום שנהגו (לעיל יח:).

עין משפט נר מצוה

סז א מיי' פ"ט מהל' מאכלות אסורות הל' יד סמג לאוין קמא טוש"ע י"ד סי' קכב סעיף יד:

סח ב מיי' פ"ה מהל' גזילה הל' ד ופט"ז הל"ז סמג עשין עג טוש"ע ח"מ סי' שסא סעיף ג ג וסי' רס סעיף א:

סט ג מיי' פ"ד מהל' תפילין הל' יג סמג עשין כב טוש"ע א"ח סי' לח סעיף א [וברב אלפס הל' תפילין דף עה]:

◆

לעזי רש"י

אורטיי"ש [אורטיא"ש]. סרפדים.

◆

רבינו גרשום

אין איכא תנא דאתנייה לרב כחל. כלומר דאמר אינו עובר עליו ואסור: בקעה מצא וגדר בה גדר. כלומר עמי הארץ מצא שהיו מקילין בבשר בחלב והחמיר להן: לטטלפוש ריבעא דבשרא. כלומר ליטרא דבשרא: אני כחל מניקת שניתי לו. דאסיר דמלא חלב: אבין תכלא. כלומר אמאי קרי ליה אבין תכלא שמתו בניו ובשביל עגמת נפש היו קורין אותו תכלא: מרי דעובדא הוה. כלומר אדם גדול היה: מבי נשא. מבית אביה: ובאתריה דרב אכלי כחלי. דהוא סבר אינו עובר עליו ומותר והאי דקאמרינן דרב סבר אינו עובר עליו ואסור בקעה מצא וגדר בה גדר: לאחר י"ב חדש הוו. כלומר לאחר י"ב חדש חשובין כעץ: דקדיח בהו חילפי. כלומר צמחו עליו עשבים דשמיהו אורטייש: חזיה. דלית ליה חוטי ציצית: פטורה מן הציצית כל ל' יום. כלומר בתוך ל' יום אבל אם שאלה יותר מל' יום חייבת בציצית: